

Vanliga påståenden om invandrare och invandring – vad säger forskningen?

Julia Boguslaw

*Doktorand i nationalekonomi
vid Stockholms universitet.*

Förord

Kring invandring cirkulerar många myter, halvsanningar och felaktigheter. Det bidrar till fördomar, främlingsfientlighet, intolerans och rasism.

Hur bekämpar vi rasismen och intoleransen? Genom att sprida kunskap om hur rasismens myter ser ut kan vi komma långt. Ett nästa steg är att visa att man inte ställer upp på rasism och intolerans. Att ta debatten varje dag: på tåget, vid fikaten, på gatan och bland ens vänner.

Sveriges relativt höga invandring har gått hand i hand med en bra ekonomisk utveckling. Invandring leder till ökad export och ökat stöd för välfärdsstaten. Det här är en av tre rapporter framtagna framtagna av tankesmedjorna Reforminstitutet och Arena Idé. I rapporterna bemöts fördomar med fakta genom att besvara några av de vanligaste påståendena om invandring.

Tankesmedjornas analys utgår från regeringens lista över vanliga påståenden om invandrare och invandring. Rapporterna syftar till att bemöta utvalda påståenden med internationell empirisk forskning. Studierna som utfördes i januari 2014 är en sammanställning av aktuell forskning kring invandring och dess effekter, på uppdrag av Oss alla och Postkodlotteriet.

Oss alla är ett initiativ startat av fem individer som tror på mångfald och allas lika värde. Vi är ett politiskt och religiöst obundet nätverk av människor som med fakta, empati och respekt vill visa vägen till ett Sverige för oss alla. Huvudsyftet med Oss alla är att med ett nationellt upprop markera stödet för mångfald och allas lika värde.

Jan Scherman, Katrin Ludvigsson, Ingela Edlund, Navid Modiri, Anna Ryott och Margot Wallström

Stockholm, mars 2014

Oss alla

info@ossalla.nu www.ossalla.nu www.facebook.com/ossalla

© Oss alla och skribenterna

Denna rapport är producerad med stöd från Postkodlotteriet.
Teskedorden är samarbetspartner till Oss alla.

Rapporterna i sin helhet går att ladda ned på www.ossalla.nu,
www.mangfaldframgang.se och www.teskedsorden.se

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
”Alla utrikes födda som kommer till Sverige lever på bidrag”	5
”Invandringen leder till lönedumpning” och ”invandrarna tar jobben från svenskar”	5
”Invandringen har lett till en våg av kriminalitet”	5
1. Inledning	6
2. Vanliga påståenden om invandrare och invandring	7
2.1 ”Alla utrikes födda som kommer till Sverige lever på bidrag”	7
2.1.1 Offentlig statistik	7
2.1.2 Etableringsreformen	8
2.1.3 Empiriska forskningsresultat	9
2.1.4 Valet av data kan ha betydelse	11
2.1.5 Uteslutande mekanismer	11
2.1.6 Slutsatser	12
2.2 ”Invandringen leder till lönedumpning” och ”invandrarna tar jobben från svenskar”	12
2.2.1 Två läger i den internationella forskningslitteraturen	12
2.2.2 Varför så ”liten” effekt?	15
2.2.3 EU-utvidgningen och svenska studier	15
2.2.4 Vilka förväntas påverkas mest av en ökad invandring?	16
2.2.5 Slutsatser	17
2.3 ”Invandringen har lett till en våg av kriminalitet”	17
2.3.1 Brottslighet–Ett strukturellt problem	17
2.3.2 Vilka brott registreras?–Risk för selektion och diskriminering i flera led	18
2.3.3 Fattiga och utrikes födda överrepresenterade bland våldsoffer	20
2.3.4 Slutsatser	20
Referenser	20

Sammanfattning

Syftet med denna rapport är att bemöta vanliga påståenden om invandring och invandrare med internationell empirisk forskning. Rapportens tre avsnitt utgår från regeringens lista¹ över vanliga påståenden om invandrare och invandring.

”Alla utrikes födda som kommer till Sverige lever på bidrag”

En stor del av dem som kommer till Sverige kommer för att arbeta eller studera. Påståendet att alla utrikes födda som kommer till Sverige lever på bidrag är därmed falskt. Dessutom visar internationell empirisk forskning på en positiv utveckling över tid: sannolikheten att utrikes födda, både flyktingar och individer som invandrat av andra skäl, tar emot socialbidrag minskar ju längre tid de har bott i Sverige.

Valet av data kan ha betydelse. Ett problem med den statistik, så kallad registerdata, som ofta används i undersökningar av arbetslöshet, sysselsättning, och bidragstagande i olika grupper på arbetsmarknaden är att antalet utrikes födda överskattas. Detta innebär att sysselsättningsstatistiken blir otillförlitlig eftersom antalet utrikes födda överskattas så blir sysselsättningen underskattad.

Etnisk diskriminering kan utgöra ett stort hinder för utrikes födda att träda in på arbetsmarknaden. I denna rapport redovisas forskningsresultat som ger stöd för att det förekommer etnisk diskriminering under anställningsprocessen. Forskning visar bland annat att sannolikheten att kallas till intervju är signifikant lägre för personer med utländskt klingande namn jämfört med svensklingande namn.

”Invandringen leder till lönedumpning” och ”invandrarna tar jobben från svenskar”

Generellt sett visar internationell forskning på att invandringen har en liten eller obetydlig effekt på inföddas löner och arbetslöshet. Utifrån internationell empirisk forskning är därmed påståendena om att ”invandringen leder till lönedumpning” och att ”invandrarna tar jobben från svenskar” felaktiga.

Forskning pekar på att effekten av invandring är större på utrikes födda än den totala befolkningen och särskilt individer med bristande språkkunskaper och bristande tillgång till informella nätverk. De känsligaste grupperna är sannolikt befintliga utrikes födda som från en arbetsgivares perspektiv delar flera egenskaper med den nya arbetskraften och därför kan uppfattas som mer utbytbara med denna.

”Invandringen har lett till en våg av kriminalitet”

Gapet i registrerad brottslighet mellan inrikes och utrikes födda kan till mycket stor del förklaras med hjälp av socio-strukturella förklaringsmodeller. Bland annat visar en mycket aktuell svensk studie att utrikes födda och deras barn är överrepresenterade i brottsstatistiken men om man tar hänsyn till socioekonomiska faktorer och bostadssegregation under barndomen så försvinner brottsgapet helt för kvinnor och till mycket stor del för män. Det går därför inte att säga att invandringen *per se* har lett till en våg av kriminalitet. Om oron gäller ökad kriminalitet i samhället så bör fokus riktas på de faktorer som har en påverkan på om vissa individer begår brott, som t ex utbildning, inkomst och bostadssegregation.

¹ <http://www.regeringen.se/sb/d/17468>.

På grund av metodologiska problem och datatillgänglighet går det idag inte att kontrollera för alla de faktorer som kan tänkas påverka sannolikheten att en individ begår brott. Det som kvarstår är allt det som forskare inte kan förklara. Det kan handla om faktorer som inte går att mäta direkt som t ex motivation och ambition och därför behövs mer forskning på området.

Risk för selektion och diskriminering i flera av rättskedjans led. Internationell forskning visar att det finns selektionsmekanismer som gör att individer med "utländsk bakgrund" diskrimineras i flera av rättsprocessens olika led. Det finns därför en risk för att brottsstatistiken från flera av leden i rättskedjan är missvisande. Konsekvensen blir att vissa gruppers överrisk blir överskattad. Sannolikt är det grupperna med högst överrisker som i störst utsträckning blir överskattade.

1. Inledning

Det finns föreställningar om att invandrare kommer till Sverige enbart för att leva på bidrag, att invandringen leder till lönedumping, högre arbetslöshet och ökad brottslighet. Dessa är bara ett urval av de påståenden om invandring och invandrare som cirkulerar i samhället. Syftet med denna rapport är att bemöta vanliga påståenden om invandring och invandrare med internationell empirisk forskning. Fördomar om invandrare är inte sällan ömsesidigt uteslutande, t ex myterna "invandrare tar alla jobb" och "alla invandrare är bidragsberoende" som omöjligt kan gälla samtidigt. Rapporten riktar sig till alla de som undrar vad forskningen säger.

En stor del av den arbetsmarknadsstatistik som framställs och sprids av statliga myndigheter, bland annat Statistiska centralbyrån, är idag tillgänglig för allmänheten. Överflödet av statistik gör att tolkningen och granskningen av alla siffror blir svårare: "Är det en stor siffra?", "Vad ska man jämföra med?" och inte minst "Vilka slutsatser kan man dra?". Utan statistik lämnas utrymme för spekulation, men som alltid när det gäller komplexa samhällsfenomen finns det inte enkla svar på till synes enkla forskningsfrågor. Statistik och samband bör därför tolkas med försiktighet. Ofta går det inte att dra några direkta slutsatser eller också är det svårt att generalisera resultaten. En ambition har därför varit att i anslutning till forskningsresultaten även redogöra för studiernas svagheter och den kritik som riktats mot studierna från andra forskare.

I den allmänna debatten om invandring och invandringens effekter finns en tendens att sortera in alla utrikes födda individer i en och samma kategori och att tillskriva gruppen en kollektiv identitet. Det är en viktig utgångspunkt att gruppen utrikes födda är mycket heterogen. Den består av individer som kommit till Sverige av många olika skäl. En stor del av dagens invandring består av personer som använder sig av den fria rörligheten för arbetskraft inom EU och individer födda i Sverige som återinvandrar efter några år utomlands. Denna typ av invandring beror delvis på Sveriges medlemskap i EU och ökad globalisering.² En annan inte ovanlig föreställning är att Sverige fram till 1940- och 50-talen var ett etniskt homogent land. Sveriges ursprungsfolk, samerna, liksom andra minoriteter som judar och romer levde i Sverige långt före grundandet av den svenska nationalstaten. Faktum är att invandring till Sverige har förekommit sedan grundandet av det svenska riket på medeltiden.

2 Se Boguslaw (2012) för en översikt över svensk invandringspolitik.

Nedan görs en genomgång av ett urval av påståenden om invandrare och invandring inom områdena välfärd, arbetsmarknad och brottslighet som redovisas på regeringens hemsida³. Forskning som behandlar dessa ämnen återfinns i en rad olika discipliner, bland annat nationalekonomi, sociologi och kriminologi. I denna rapport används begreppet "utrikes född". I de få fall som begreppet "invandrare" används avses en person som *de facto* har invandrat, det vill säga någon som flyttat över en nationsgräns.

2. Vanliga påståenden om invandrare och invandring

I detta avsnitt presenteras påståendena och därefter bemöts de med aktuell empirisk forskning och offentlig statistik. Forskningsresultaten som presenteras i denna rapport är publicerade av universitet, internationella forskningsinstitut och internationella refereegranskade⁴ tidskrifter. I viss utsträckning presenteras även statliga utredningar, rapporter från Brottsförebyggande rådet (BRÅ) och rapporter från oberoende ideella organisationer (Röda Korset).

2.1 "Alla utrikes födda som kommer till Sverige lever på bidrag"

Det finns föreställningar om att utrikes födda kommer till Sverige för att leva på bidrag, så kallad välfärdsturism och att de i större utsträckning än andra grupper fastnar i bidragsberoende. Internationell empirisk forskning som studerar skillnader i sysselsättning mellan inrikes födda och utrikes födda kan delas in i tre olika områden⁵. Enligt det första perspektivet söker man förklaringar till de observerade skillnaderna mellan inrikes och utrikes födda på arbetsmarknadens utbudssida. Detta innebär att man undersöker egenskaper hos utrikes födda, t ex anställningsbarhet och beteende (incitamentsproblem). Den andra inriktningen är att studera arbetsmarknadens efterfrågesida, det vill säga beteenden hos arbetsgivarsidan. Ett exempel på denna typ av forskning är att studera förekomsten av etnisk diskriminering. Det tredje handlar om hur olika institutioner påverkar utrikes föddas möjligheter på arbetsmarknaden, t ex integrationspolitiken. Nedan redogörs för aktuell empirisk forskning som studerar risken att vara socialbidragsberoende i olika grupper men först presenteras Statistiska centralbyråns (SCB) och Migrationsverkets statistik från 2012 samt en kort beskrivning av etableringsreformen som trädde i kraft i december 2010.

2.1.1 Offentlig statistik

Enligt offentlig statistik⁶ hämtad från Migrationsverket hemsida beviljades totalt 111 100 uppehållstillstånd år 2012. Det viktigt att understryka att det inte handlar om 111 100 individer eftersom siffran rymmer personer som sedan tidigare bor i Sverige och som antingen förlängt eller ansökt om en annan typ av uppehållstillstånd år 2012. Antalet beviljade tillstånd är därför större än den faktiska invandringen. Under året beviljades totalt drygt 34 000 uppehållstillstånd i Sverige på grunderna asyl, konventionsflykting, skyddsbehövande eller humanitära skäl. Antalet beviljade tillstånd till flyktinganhöriga uppgick till nästan 7 900. Totalt beviljades omkring 25 500 uppehållstillstånd i Sverige på grund av EES-avtalet. Resterande grupper var bland annat anhöriga till personer med arbetstillstånd, arbetstagare och gäststudierande.

3 <http://www.regeringen.se/sb/d/17468>.

4 På engelska heter det "peer-reviewed" och innebär att de har granskats av sakkunniga.

5 Se även Schröder (2008).

6 Migrationsverkets tabell över beviljade uppehållstillstånd 2012.

I SCB:s rapport *Nordisk fckfakta: Statistik om integration 2013* redovisas andelen sysselsatta bland utrikes födda i de nordiska länderna. Datamaterialet består av utrikes födda individer i åldrarna 25–64 år.⁷ Med sysselsatt avses enbart personer som under mätperioden förvärvsarbetade som anställda eller som företagare eller medhjälpande. Statistiken visar en förhållandevis positiv bild av utrikes föddas sysselsättningsgrad. I kategorin utrikes födda män som bott i Sverige i minst 16 år och med asyl som grund för uppehållstillstånd var sysselsättningen 70,6 procent. Motsvarande siffra för kvinnor var något lägre men uppgick till 66,8. Bland utrikes födda med minst 16 års vistelsetid i Sverige och som beviljats uppehållstillstånd på grund av familjescäl var sysselsättningen 73,0 procent för män och 69,7 procent för kvinnor.

2.1.2 Etableringsreformen

Etableringsreformen introducerades den 1 december 2010 och syftet var att underlätta nyanlända invandras etablering på arbetsmarknaden. Idag omfattar reformen alla personer som beviljats uppehållstillstånd i Sverige och som är i arbetsför ålder (20–64 år).⁸ Grundidén var att nyanlända så snabbt som möjligt skulle träda in på arbetsmarknaden och att ett större ansvar skulle läggas på individen. Ersättningssystemet ställer tydliga krav på motprestation: den individuella ersättningen baseras på aktivt deltagande i de olika aktiviteterna.

Varje nyanländ person tar tillsammans med en så kallad etableringslots fram en individuell etableringsplan som får sträcka sig över maximalt 24 månader. Planen ska bestå av arbetsförberedande insatser, svenskundervisning och samhällsorientering och dessa ska tillsammans motsvara sysselsättning på heltid. Efter den tvååriga etableringsfasen ska personen vara redo att konkurrera om jobb med alla andra på arbetsmarknaden. Eftersom det är enbart fyra år sedan reformen trädde i kraft har ännu inga större utvärderingar genomförts. Statistik från Arbetsförmedlingen⁹ pekar dock på att många av dem som deltagit i etableringsåtgärderna inte kunnat hitta ett osubventionerat arbete. Av de nyanlända som hade haft en etableringsplan, totalt 3 140 personer, befann sig 45 procent i ett arbetsmarknadspolitiskt program 90 dagar efter att de lämnat sin etableringsplan. Av dessa befann sig 37 procent i jobb- och utvecklingsgarantin efter att deras plan avslutats. Andelen som var öppet arbetslös var 8 procent. Endast 5 procent hade ett arbete utan stöd.

I november 2013 publicerade Röda Korset en rapport om brister och behov i mottagandet och etableringen av asylsökande och nyanlända. Kartläggningen bygger på erfarenheter och iakttagelser från Röda Korsets omkring 500 lokala verksamheter i landet. En av de brister som lyfts fram är att tillämpningen av reglerna för etableringsersättning inte har tagit tillräckligt stor hänsyn till att många nyanlända har allvarliga hälsoproblem (på grund av traumatiska händelser eller t ex på grund av att de tvingats uppskjuta vård under flykten till Sverige). Etableringsinsatserna sker på heltid under två år utan möjlighet för föräldrar att t ex vara lediga under skollov, vilket också bidrar till en mycket pressad livssituation för de som deltar i etableringsinsatserna vilket i sin tur påverkar insatsernas resultat.¹⁰

7 Rapporten baseras på data från Sveriges registerbaserade arbetsmarknadsstatistik.

8 Reformen omfattar även nyanlända i åldern 18–19 år som saknar föräldrar i Sverige och som beviljats uppehållstillstånd som flyktingar eller skyddsbehövande. För mer information om etableringsreformen se Boguslaw & Wadensjö (2013).

9 Arbetsförmedlingens återrapportering 2013: Etablering av vissa nyanlända – statistik kring etableringsuppdraget, tabell 2. I tabell 2 redovisas nyanländas status 90 dagar efter att de lämnat sin etableringsplan uppdelat efter hur lång tid de har haft en etableringsplan. Störst antal personer återfinns i kategorin ">24 månader".

10 Röda Korsets rapport "Behov och brister i mottagandet och etableringen av migranter: En kartläggning utifrån Röda Korsets lokala iakttagelser" bygger på 70 enkät svar och 23 intervjuer med Röda Korsets anställda och frivilligbetare.

2.1.3 Empiriska forskningsresultat

Nationalekonomisk forskning som studerar bidragsmottagande bland utrikes födda i Sverige visar generellt att utrikes födda i genomsnitt löper större risk att ta emot socialbidrag än inrikes födda men att risken avtar med antalet år i Sverige. En fråga som länge har intresserat sociologer men som under senare tid även har börjat intressera nationalekonomer är vilken effekt sociala nätverk har på individuellt beteende, det vill säga vilken effekt grannskapet och nätverkssammansättningen har på individens ekonomiska möjligheter exempelvis sannolikheten att en individ är tar emot bidrag.¹¹ Det finns teorier om att det sociala stigma som är kopplat till bidragsberoende försvagas när antalet individer som tar emot bidrag ökar. Eftersom olika länders arbetsmarknader och socialförsäkringssystem ser olika ut fokuserar detta avsnitt på de svenska förhållandena. Ytterligare en anledning till att detta avsnitt främst behandlar den svenska kontexten är för att olika länder skiljer sig åt vad gäller invandringens sammansättning. Nedan presenteras några av de nationalekonomiska studier som undersöker den svenska kontexten och därefter följer några komparativa studier som jämför graden av bidragstagande bland utrikes föddas i ett antal europeiska länder.

Andrén & Andrén (2013) undersöker risken att vara socialbidragsmottagare och socialbidragsberoende bland ett slumpmässigt urval av inrikes födda samt utrikes födda individer som invandrade år 1990.¹² Med hjälp av registerdata följs individerna fram till år 1999. Studien visar att högre ålder och högre utbildning minskar benägenheten att leva på socialbidrag bland inrikes födda och utrikes födda och att dessa faktorer har i princip samma påverkan på båda grupperna. Däremot skiljer de sig något vad gäller storleken – effekterna är större för utrikes födda. Ett viktigt resultat är att benägenheten att ta emot bidrag minskar med antalet år individen har bott i Sverige.

När forskarna undersöker vilka faktorer som påverkar bidragsberoendet i de olika grupperna finner de att risken att vara mottagare av socialbidrag ett särskilt år är högre för utrikes födda än för inrikes födda om man var mottagare året före. Risken uppskattas till mer än tre gånger så hög. Däremot visar studien att sambandet mellan att vara bidragsmottagare ett år och föregående år försvagas med tiden. Det viktigaste resultatet i Andrén & Andrén (2013) är att sannolikheten att man är bidragsmottagare idag inte påverkas av om man var mottagare för fyra år sedan eller längre tillbaka i tiden och att samma samband gäller för inrikes födda.¹³ En möjlig tolkning av detta är att utrikes födda inte har högre risk att hamna i bidragsberoende jämfört med inrikes födda.

En möjlig anledning till bidragsgapet mellan inrikes och utrikes födda är att utrikes födda generellt sett har ett svagare fotfäste på arbetsmarknaden och därför har det svårare att uppfylla kraven för A-kassa (Arbetslöshetskassa) och också andra stödformer. Personer med svagt fotfäste på arbetsmarknaden har oftare jobb med mer otrygga och tillfälliga anställningsformer i låglönesektorer. Risken att dessa personer hamnar i perioder med arbetslöshet mellan två jobb är högre. För de svagaste grupperna på arbetsmarknaden kan socialbidrag då bli en form av inkomstförsäkring (Andrén & Andrén 2013, Hansen & Lofstrom 2011).¹⁴ Den övervägande majoriteten av inrikes födda uppfyller kraven för antingen A-kassa eller andra stödformer som

11 Se t ex Andersson m.fl. (2008).

12 Se även B.A. Gustafsson (2013).

13 Med "för fyra år sedan" menas att man varit bidragstagare under 4 år. Studien visar att antalet år är detsamma för inrikes födda och utrikes födda.

14 Frågan undersöks av Hansen & Lofstrom (2011) som visar att graden av övergång förändras beroende på hur bidrag definieras men att den ändå förklaras mest av utrikes föddas högre grad av inträde i bidragstagande.

grundas på tidigare inkomst. Detta kan till viss del förklara skillnaderna mellan grupperna inrikes och utrikes födda i socialbidragsstatistiken.

I studien undersöks även vilka faktorer som påverkar socialbidragsberoende. En av dessa faktorer är den genomsnittliga andelen socialbidragstagare i en viss kommun som används för att mäta omgivningens påverkan, så kallade nätverkseffekter eller grupp beteende, på mottagande av socialbidrag. För inrikes födda visar resultaten att den individuella tendensen att ta emot socialbidrag ökar om andelen socialbidragstagare i kommunen ökar. I gruppen utrikes födda har denna variabel samma effekt; i likhet med effekten på inrikes föddas benägenhet att ta emot bidrag så ökar sannolikheten att ta emot bidrag bland utrikes födda om andelen socialbidragstagare ökar och denna effekt är nästan lika stor. Sambandet har även studerats av Åslund & Fredriksson (2005) som undersöker om storleken eller karaktären på så kallade "etniska enklaver" har en kausal påverkan på mottagandet av socialbidrag bland utrikes födda. "Etnisk enklav" definieras enligt forskarna som ett bostadsområde där andelen invånare med en viss etnisk bakgrund är minst två gånger så stor som i landet i övrigt. Forskarna studerar "kvantiteten" och "kvaliteten" på individens sociala nätverk. Med "kvantiteten" avses antalet individer med samma etniska bakgrund i individens bostadsområde och med "kvaliteten" på de sociala kontakterna menas andelen bidragstagare i den etniska grupp individen tillhör. Forskarna finner ingen effekt på storleken av den etniska enklaven på sannolikheten att en individ tar emot socialbidrag. Studien visar däremot att det individuella mottagandet av socialbidrag påverkas av andelen socialbidragstagare i enklaven: risken att ta emot socialbidrag ökar med 2,6 procentenheter om andelen socialbidragstagare ökar med 10 procent. Vad forskarna här kallar "etnisk enklav" kan därför vara ett mått på boendesegregation.

Hansen & Lofstrom (2011) använder svensk registerdata från perioden 1991–2001 för att analysera skillnader i övergången från och till socialbidrag¹⁵ mellan utrikes födda och inrikes födda. Den empiriska analysen pekar på att gapet i bidragstagande mellan utrikes födda och inrikes födda till stor del kan förklaras av att utrikes födda i högre grad träder in i bidragstagande. En tidigare studie av samma forskare, Hansen & Lofstrom (2003), studerar socialbidragstagande under perioden 1990–1996 och visar att socialbidragstagandet var högre bland utrikesfödda än inrikes födda och att andelen var störst bland individer från "flyktingländer". Forskarna finner dessutom stöd för att utrikes födda träder ut ur socialbidragstagande med tiden: Sannolikheten att utrikes födda, både flyktingar och individer som invandrat av andra skäl, tar emot socialbidrag minskar ju längre tid de har bott i Sverige. I en dansk studie, Blume & Verner (2007), av utrikes föddas bidragstagande¹⁶ får man samma resultat. De skandinaviska resultaten skiljer sig dock från tidigare studier som baseras på bland annat amerikansk, kanadensisk och tysk data där förhållandet är det motsatta – att bidragstagandet bland utrikes födda tenderar att öka med antalet år man har bott i landet (Borjas & Trejo 1991, Baker & Benjamin 1995, Riphahn 2004).

I Hansen & Lofstrom (2003) undersöks även om skillnaden i bidragstagande mellan inrikes och utrikes födda är kopplat till anställningsbarhet eller preferenser. Med skillnader i preferenser avses t ex skillnader i beteende (reservationslön, social stigma kopplad till bidragstagande) och vilka chanser man har på arbetsmarknaden som (diskriminering). Resultaten visar att skillnader i observerade egenskaper, som t ex ålder, familjeform och utbildning inte förklarar gapet i bidragstagande mellan inrikes födda och utrikes födda. Forskarnas analys ger dock inte svar på om skillnaden beror på skillnader i beteende eller chanser på arbetsmarknaden.

¹⁵ Hansen & Lofstrom (2011) undersöker även övergången från och till A-kassa/socialbidrag.

¹⁶ Forskarna använder begreppet "welfare dependency" som innebär andelen av hushållets inkomst som består av offentliga välfärdstransfereringar.

Büchel & Frick (2005) använder data från flera länder i Europa för att undersöka hur utrikes födda integreras i de olika länderna.¹⁷ Resultaten pekar på signifikanta skillnader mellan länder i Europa där t ex Danmark och Tyskland står ut – i dessa länder går det sämre för utrikes födda jämfört med den befintliga befolkningen. Det relativa bidragstagandet mellan utrikes födda och infödda i resten av de europeiska länderna var dock mycket likt. En viktig slutsats i studien är att gapet i bidragstagande mellan infödda och utrikes födda inte påverkades i någon större utsträckning mellan de europeiska länderna när man tog hänsyn till observerade egenskaper hos utrikes födda såsom individuella socioekonomiska förhållanden och antalet år i landet. Detta kan tolkas som att det högre bidragstagandet bland utrikes födda främst är en följd av skillnader i policy och institutioner mellan olika länder och inte på egenskaper hos utrikes födda.

2.1.4 Valet av data kan ha betydelse

Ett problem med den statistik, så kallad registerdata, som ofta används i undersökningar av arbetslöshet, sysselsättning, och bidragstagande i olika grupper på arbetsmarknaden är att antalet utrikes födda överskattas (Wadensjö 2013). Detta beror på att ett inte oväsentligt antal personer glömmes att anmäla till Skatteverket att de flyttat från Sverige och konsekvensen blir att utvandringen blir underskattad. Detta innebär i sin tur att sysselsättningsstatistiken blir otillförlitlig eftersom antalet utrikes födda överskattas så blir sysselsättningen underskattad.

2.1.5 Uteslutande mekanismer

Det är här relevant att diskutera olika former av uteslutande mekanismer som utrikes födda möter, och eventuellt deras barn när de kommer till Sverige, såsom etnisk diskriminering, bristande kunskaper i specifikt humankapital eller svenska samt bristande tillgång till informella nätverk. Dessa mekanismer gör det svårare för många som är födda i ett annat land att etablera sig på arbetsmarknaden. Har alla individer på den svenska arbetsmarknaden samma förutsättningar oberoende av t ex namn och hudfärg?

Det finns internationell forskning som med hjälp av fältexperiment undersöker förekomsten av etnisk diskriminering på arbetsmarknaden. I studien Bertrand & Mullainathan (2004) skickades fiktiva jobbansökningar ut med slumpmässigt utvalda namn till olika arbetsgivare i USA som utannonserat lediga jobb. Forskarna jämförde därefter sannolikheten att bli kallad till intervju för olika sökande.¹⁸ Resultaten visar att individer med "svarta" namn hade lägre sannolikhet att kallas till intervju än individer med "vita" namn. I Sverige har ett motsvarande experiment gjorts av forskarna Dan-Olof Rooth och Magnus Carlsson. Identiska ansökningar i alla avseenden förutom namnet på sökanden, där hälften av de sökande hade utländskt klingande namn och hälften svenskklingande namn, skickades ut till arbetsgivare i en rad olika branscher. I likhet med Bertrand & Mullainathan (2004) undersöker Rooth & Carlsson (2007) sannolikheten för att bli kallad till intervju mellan olika fiktiva sökande. Studien avser män med svensk skolutbildning. En annan svensk studie med samma metodologiska ansats men som studerar både män och kvinnor med svensk skolutbildning, är Bursell (2007). I båda studierna visar resultaten på signifikanta och icke obetydliga skillnader i sannolikheten att kallas till intervju mellan personer med utländskt klingande namn och individer med svenskklingande namn.¹⁹

¹⁷ Författarna använder begreppet "state of integration" som anger socioekonomisk position.

¹⁸ Forskarna använder begreppet "call-back rates for interviews". Metoden kallas "correspondence testing".

¹⁹ Dessutom förekommer olika grad av olikbehandling inom olika yrken: graden av olikbehandling är högre i låg- och medelkvalificerade yrken (ILO, Taran 2006).

I Sverige har sambandet mellan namnbyte och inkomstutveckling undersökts av Arai & Skogman Thoursie (2007). De undersöker hur namnbyten från ett utländskt klingande namn till ett svenskklingande namn påverkar inkomstutvecklingen. Arai & Skogman Thoursie (2007) finner att inkomsterna bland personer som bytt namn ökade efter namnbytet och resultaten pekar på att skillnaderna i inkomst före och efter namnbytet beror på etnisk diskriminering. Studien visar att den årliga inkomstökningen är i genomsnitt 15 procent.²⁰ Frågan undersöks vidare av Bursell (2012) som med hjälp av intervjuer undersöker strategierna bakom namnbyten från utländskt klingande namn till svenskklingande namn.²¹

Sammanfattningsvis ger forskningen stöd för att det förekommer etnisk diskriminering på den svenska arbetsmarknaden. Sannolikheten att kallas till intervju är t ex signifikant lägre för personer med utländskt klingande namn jämfört med svenskklingande namn. Nationalekonomisk forskning har även funnit stöd för ett samband mellan namnbyte och inkomstutveckling. Studierna som presenterats ovan utgör exempel på hur man kan gå till väga för att identifiera och kvantifiera diskriminering. Detta kan vara ett viktigt första steg för att komma åt diskriminering av utrikes födda på arbetsmarknaden.

2.1.6 Slutsatser

Påståendet om att "alla utrikes födda som kommer till Sverige lever på bidrag" är falskt eftersom en stor andel av de som invandrar får uppehållstillstånd på grund av att de har ett arbete i Sverige. Nationalekonomisk forskning visar generellt att utrikes födda i genomsnitt löper större risk att ta emot socialbidrag än inrikes födda men att risken avtar med antalet år i Sverige. Både ny statistik från SCB och aktuella forskningsresultat pekar på en positiv utveckling över tid: sysselsättningsgraden bland utrikes födda män som bott i Sverige i minst 16 år och med asyl som grund för uppehållstillstånd uppgår till 70,6 procent och utrikes födda har inte, i motsats till vanliga föreställningar, högre risk att hamna i bidragsberoende jämfört med inrikes födda.

2.2 "Invandringen leder till lönedumpning" och "invandrarna tar jobben från svenskar"

Den empiriska forskningen kring effekten av invandring på inrikes föddas löner och arbetslöshet domineras av studier gjorda på den amerikanska arbetsmarknaden. Inom den internationella litteraturen är resultaten splittrade och sannolikt beroende av en nationell kontext.²² Det är därför osäkert om resultat från forskning om amerikanska förhållanden är direkt överförbara till Sverige.

2.2.1 Två läger i den internationella forskningslitteraturen

Studier som baseras på amerikansk data visar generellt på en obetydlig eller en liten men signifikant effekt. De mest inflytelserika forskningsartiklarna visar olika resultat och kan något förenklat delas in i två läger, det ena med forskarna David Card och Gianmarco Ottaviano och hans medförfattare Giovanni Peri, och det andra med George Borjas. Card (2005) visar på begränsad effekt av invandring medan andra visar på positiva långsiktiga effekter (Ottaviano & Peri 2012) eller tydliga negativa effekter (Borjas 2003). Inom forskningen som använder eu-

ropeisk data återfinns bland annat Manacorda, Manning & Wadsworth (2006) som inte hittar någon statistisk effekt på löner bland individer födda i Storbritannien. Dustmann m.fl. (2008) finner inte heller mycket stöd för effekter på löner i forskarnas översikt över tidigare studier utförda på data från Storbritannien. Detsamma gäller även för tyska studier som dels undersöker effekten på arbetslösheten bland infödda, dels den totala arbetslösheten i landet (D'Amuri m.fl. 2010, Brücker & Jahn 2010). Flera av de europeiska studierna på området har dock inte använt naturliga experiment och bör därför betraktas som mer beskrivande än kausala.²³ En klassisk studie som använder ett naturligt experiment är Card (2005) som studerar effekten av en plötslig invandring av 125 000 kubaner till Miami år 1980. Denna händelse, den så kallade Mariel boatlift redogörs för mer utförligt längre fram i denna rapport.

Enligt traditionell nationalekonomisk teori ska de genomsnittliga lönerna i en region på lång sikt återgå till den nivå som de befann sig på om invandringen aldrig skett. Det är alltså på kort sikt som man kan förvänta sig att lönerna påverkas av invandring. Detta sker genom att utbudet på arbetskraft ökar (om man bortser från skillnader i sysselsättningsnivå mellan befintlig och invandrad arbetskraft). En relevant fråga är hur "kort sikt" ska tolkas. Lönerna kan öka eller minska alternativt förbli oförändrade beroende på invandringens omfattning, utbytbarheten mellan inrikes födda och utrikes födda, det relativa överskottet av inrikes födda i olika löntagargrupper baserade på utbildning, yrke och/eller arbetslivserfarenhet samt hur väl integrerad mottagarlandets arbetsmarknad är med dess produktmarknad. För majoriteten av de europeiska länderna har invandringen lett till en sänkt genomsnittslön eftersom den invandrade arbetskraften har haft en lägre utbildningsnivå än den befintliga (Pekkala Kerr & Kerr 2011).

Vad är det som kan påverka riktningen och magnituden på invandringens effekt på inföddas löner (eller den befintliga arbetskraften)? För det första kan valet av migrationsland påverkas av förväntade jobbopportuniteter hos både utrikes födda och infödda. Tidigare forskning visar bland annat att utrikes födda tenderar att flytta till områden där det finns en efterfrågan på arbetskraft (Borjas 2001, Card 2007). Ökad invandring kan i sin tur leda till ökad utflyttning bland inrikes födda och på så sätt dämpa invandringens effekter på löner och arbetslöshet (Borjas 2006).

De ovan nämnda studierna skiljer sig åt vad gäller både metodval och modellantaganden. Aktuell forskning på detta område kan grovt delas in i två kategorier: simulations-baserade analyser och ekonometriska analyser (Okkerse 2008). I en ofta citerad studie av David Card från år 1990 undersöks effekten av en plötslig invandring till Miami år 1980, den så kallade Mariel boatlift. Emigrationen utlöstes av en skarp nedgång i den kubanska ekonomin och totalt invandrade omkring 125 000 kubaner till USA i båt från hamnstaden Mariel på Kuba (därav namnet Mariel boatlift).²⁴ På kort tid ökade den totala arbetskraften i Miami med sju procent. Card använder ekonometrisk analys och jämför nivåerna på löner och arbetslösheten i olika etniska grupper mellan Miami och fyra andra städer med hög invandring. Resultaten visar att invandringen inte hade någon effekt på varken löner eller arbetslöshet bland infödda. En möjlig förklaring till att invandringen inte hade någon effekt är att andra utrikes födda eller infödda som annars hade flyttat till Miami avstod från att flytta dit på grund av Mariel boatlift, vilket det också finns visst stöd för i forskningen. Ytterligare en förklaring kan vara att Miami hade goda förutsättningar för att ta emot en stor del lågkvalificerad arbetskraft eftersom det

²⁰ Se även Khosravi (2012).

²¹ I studien intervjuas 45 individer med bakgrund från Mellanöstern.

²² Se Okkerse (2008) och Longhi m.fl. (2005) för en detaljerad översikt över den internationella forskningslitteraturen på området.

²³ Många av studierna lider av så kallade endogenitetsproblem. Se t ex Pekkala Kerr & Pekkala (2011) för en diskussion.

²⁴ Se även Hunt (2002) och Friedberg (2001) för fler exempel på studier som i likhet med Card (1990) använder naturliga experiment för att undersöka effekten av invandring på mottagarlandets löner och sysselsättning. Båda studierna hittade mycket svaga effekter trots att invandringen ledde till en omfattande expansion av arbetskraften (upp till 10 procent).

t ex fanns en hög koncentrationen textilfabriker i området. Eftersom Miami redan hade en stor spanskalande befolkning så var språkbarriärerna lägre för den nyanlända arbetskraften från Kuba.

Kritiken som riktats mot denna typ av "områdesstudie" som jämför invandringens effekt på olika städer eller stater handlar främst om i vilken utsträckning infödda individer flyttade ut ur Miami på grund av Mariel boatlift. Genom allmänna jämviktseffekter såsom prisförändringar kan lokala effekter av invandring dämpas. Frågan är därför hur stora de så kallade "spill-over" effekterna är mellan olika regionala arbetsmarknader och hur giltiga andra områden är som kontrollgrupper. Studien har även kritiserats eftersom forskaren använder en mycket kort period innan Mariel boatlift och det därför är svårt att utvärdera metodens centrala grundantaganden.²⁵ Dessutom befann sig ekonomin i en recession under den studerade perioden vilket kan ha påverkat effektens storlek.

I en senare studie finner Card (2007) en positiv effekt på den genomsnittliga lönen bland infödda: om andelen utrikes födda ökar från 0,08 (motsvarande andelen utrikes födda i staden Philadelphia) till 0,47 (motsvarande andelen utrikes födda i Los Angeles) stiger inföddas genomsnittliga löner med omkring 10 procent. Card (2009) studerar invandringens effekt på den generella ojämlikheten och finner att invandringen står för en liten andel (5 procent) av ökningen i löneojämlikheten i USA under perioden 1980 – 2000.

Borjas (2003) studerar invandringens effekt på inrikes föddas löner med hjälp av en metod som bygger på att man använder redan existerande ekonomiska modeller för att simulera effekten av invandringen. Till skillnad från Card (1990) som studerar data på stadsnivå använder han data på nationell nivå från perioden 1960–1990. Borjas (2003) menar att invandringens effekt på löner är mer urskiljbar på nationell nivå eftersom det är möjligt att studera variationen i löner mellan olika kategorier av löntagare (löntagare med mer eller mindre utbildning och erfarenhet, t ex) över tid.²⁶ Ett viktigt antagande är att löntagare med samma utbildningsnivå men olika arbetslivserfarenhet är imperfekta substitut i produktionen vilket innebär att de inte går att bytas ut med varandra och att de därför inte konkurrerar om samma arbeten. I studien definieras löntagargrupperna efter både utbildning och erfarenhet. Dessutom är antalet infödda inom varje utbildnings- och arbetslivserfarenhetsgrupp relativt stabil vilket reducerar risken att inföddas in- och utflöden påverkar utfallet inom olika grupper.

Studien visar att invandringen ökade arbetskraftsutbudet bland män med 11 procent mellan år 1980 och 2000. Analysen visar att invandringen sänkte den genomsnittliga lönen bland infödda med 3,2 procent och att löneeffekten varierade i stor utsträckning mellan olika utbildningsgrupper: lönerna föll med 8,9 procent för individer som inte avslutat "high school", 4,9 procent för "college graduates", 2,6 procent för "high school graduates" och knappt något för löntagare med viss collegeutbildning.

Ottaviano & Peri (2012) utgår från samma metod som Borjas (2003) och Borjas & Katz (2007) när de analyserar effekten av invandring på inföddas löner. Resultaten visar att invandringen hade en liten positiv effekt på löner bland individer utan "high school", mellan 0,6 och 1,7 procent vilket är i linje med resultaten från "områdesstudier" på stadsnivå (Card 2005). Dessutom

25 Ett centralt antagande när man använder difference-in-difference-metoden är "parallel trends assumption".

26 Se även Ottaviano & Peri (2012) för en sammanfattning av litteraturen.

hade invandringen en liten positiv effekt på den genomsnittliga lönen bland infödda men en påtaglig negativ effekt på befintliga utrikes föddas löner på lång sikt (-6,7 procent). I studien kritiserar forskarna de två studierna Borjas (2003) och Borjas & Katz (2007) för att de *ex ante* gör antagandet att infödda och utrikes födda inom samma utbildnings- och arbetslivserfarenhetsgrupp är perfekta substitut, det vill säga helt utbytbara, vilket de menar är en empirisk fråga och därför inte bör antas eftersom det får konsekvenser för effekten på löner hos infödda och utrikes födda med samma utbildnings- och arbetslivserfarenhet.

Kritiken mot Borjas (2003) gäller avsaknaden av ett tydligt kontrafaktiskt²⁷ scenario, det vill säga vad som hade hänt om invandringen aldrig skett. Utmaningen är att hitta lämpliga fallstudier (hypotetiska situationer) för vad som skulle ha skett om invandringen aldrig ägt rum samt att kunna hävda extern validitet vilket betyder att resultaten ska gå att generalisera till andra regioner och sammanhang. Debatten kring Borjas (2003) handlar främst om hur substituerbar infödd och invandrad arbetskraft är och huruvida det är mer relevant att studera effekten av invandring på lokal eller nationell nivå. Dessutom finns det flera möjliga faktorer som kan påverka lönestrukturen i ett land i samband med en omfattande invandring. Ett exempel är så kallad "skill biased technological change", det vill säga teknologiska framsteg som datorisering som gynnar vissa utbildningsgrupper mer än andra (Pekkala Kerr & Kerr 2011).

2.2.2 Varför så "liten" effekt?

Eftersom arbetskraften är heterogen och skiljer sig åt med avseende på utbildning och erfarenhet kan det faktum att man inte hittar någon signifikant effekt av invandring på den genomsnittliga lönen vara en indikation på att effekten är olika för olika löntagargrupper.²⁸ Enligt neoklassiska utbud-efterfrågemodeller förväntas invandringens effekt på löner och sysselsättning ske på kort sikt och den beror på vilka antaganden man gör avseende bland annat förändringar i kapitalstocken.²⁹ Olika kategorier av löntagare kan i olika hög grad utgöra substitut eller komplement till den invandrade arbetskraften. Beroende på den invandrade arbetskraftens utbildning och erfarenhet konkurrerar den med befintliga löntagare (både infödda och utrikes födda) om jobb på arbetsmarknaden. Om den invandrade arbetskraften är lågkvalificerad förväntas de relativa lönerna bland löntagare som konkurrerar med den nya arbetskraften sjunka medan lönerna och sysselsättningen bland den komplementära högkvalificerade arbetskraften stiga. I USA har en stor andel av den invandrade arbetskraften varit lågkvalificerad. Invandringens effekt på ökningen i löneojämlikheten har dock "bara" uppskattats till 5 procent (Card 2009). Utbytbarheten mellan infödda och utrikes födda förväntas dock vara högre i USA jämfört på grund av att de som invandrar till länder i Europa oftare inte talar värdlandets språk än de som invandrar till USA (Pekkala Kerr & Kerr 2011).

2.2.3 EU-utvidgningen och svenska studier

I maj 2004 blev tio nya länder medlemmar i EU, bland annat Tjeckien, Ungern, Polen, Slovakien och Slovenien.³⁰ Sverige var det enda landet som inte införde övergångsregler i samband med utvidgningen. Inom den internationella forskningslitteraturen kring utvidgningens konsekvenser finns bland annat Reed & LaTorre (2009), Lemos & Portes (2008) samt Portes & French (2005). Generellt sett pekar resultaten på små eller obefintliga effekter på sysselsättning och löner hos den redan befintliga arbetskraften av EU:s utvidgning 2004. En av få studier som

27 Vad nationalekonomer kallar "contrafactual".

28 Ottaviano & Peri (2012).

29 Översatt från det engelska nationalekonomiska begreppet "elasticity of the capital stock".

30 Samtliga nya medlemsländer var: Cypern, Tjeckien, Estland, Ungern, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien och Slovenien. I januari 2007 tillkom ytterligare två medlemsländer: Bulgarien och Rumänien.

pekar på en negativ påverkan är Bratsberg & Rauum (2011) som studerar invandringens effekt på löner i den norska byggbranschen och som finner att lönetillväxten är lägre i yrken där en ökande andel sysselsatta är utrikes födda.

Svensk forskning som undersöker effekten av invandring på sysselsättning och löner av den fria rörligheten inom EU är begränsad till en handfull studier (bland annat Engdahl & Åslund 2013, Gerdes & Wadensjö 2013 och Gerdes & Wadensjö & 2010). Engdahl & Åslund (2013) undersöker EU-utvidgningens effekt på sysselsättning och förvärvsinkomster bland individer i mottagarlandet och finner ingen effekt på sysselsättning för den befintliga befolkningen och ingen tydlig effekt på förvärvsinkomsterna.³¹ Individer bosatta i regioner som låg närmare transportmöjligheter till de nya medlemsländerna påverkades i större utsträckning än andra av utvidgningen: åren efter EU-utvidgningen var deras förvärvsinkomster 1 procent lägre relativt andra områden. Dessutom påverkades vissa grupper mer än andra. Gerdes & Wadensjö (2013) visar att invandringen från de nya medlemsländerna ökade efter 2004. Dock menar författarna att många av dem som kommer till Sverige återutvandrare och antalet är dessutom litet i förhållande till den totala invandringen till Sverige.

En av få svenska studier som undersökt invandringens effekt på löner och arbetslöshet är Ruist (2013) som undersöker arbetsmarknadseffekterna av flyktinginvandringen i Sverige under perioden 1999–2007. Forskaren hittar ingen signifikant effekt på den totala arbetslösheten. Däremot pekar resultaten på att flyktinginvandringen hade en signifikant och icke obetydlig effekt på arbetslösheten bland befintliga utrikes födda från låg- eller medelinkomstländer. Ingen effekt hittades på utrikes födda från höginkomstländer eller infödda. Detta tyder på att flyktinginvandrare är ett närmare substitut till gruppen utrikes födda från låg- eller medelinkomstländer, det vill säga att flyktinginvandrare främst konkurrerar om jobben med andra utrikes födda från låg- och medelinkomstländer. En procentenhets ökning i den totala arbetskraften på grund av flyktinginvandring ökar arbetslösheten bland individer i denna grupp med två procentenheter. Resultaten är i linje med internationell empirisk forskning. Studien har dock kritiserats eftersom den anses vara behäftad med endogenitetsproblem.

2.2.4 Vilka förväntas påverkas mest av en ökad invandring?

Forskningen inom detta område pekar generellt på att individer som påverkas mest av invandring är de som är närmare substitut till den utländska arbetskraften, det vill säga personer med låga inkomster, framför allt unga, lågutbildade och utrikes födda (Pekkala Kerr & Kerr 2011, Bratsberg & Raaum 2011).³²

Forskning (Pekkala Kerr & Kerr 2011, Card 2009 och Ruist 2013) pekar på att effekten av invandring är större på utrikes födda än den totala befolkningen och särskilt individer med bristande språkkunskaper och bristande tillgång till informella nätverk. De känsligaste grupperna är sannolikt befintliga utrikes födda som från en arbetsgivares perspektiv delar flera egenskaper med den nya arbetskraften och därför kan uppfattas som mer utbytbara med denna.

31 Se Braakman & Vogel (2010) för en liknande studie som studerar EU-utvidgningens effekt på tyska företag nära den polska gränsen.

32 Effekterna skiljer sig även mellan olika branscher. För mer information, se Engdahl & Åslund (2013), s. 15. Se även Dustmann m.fl. (2012).

2.2.5 Slutsatser

Sammanfattningsvis råder fortfarande en viss grad oenighet om invandringens effekt på inföddas löner och arbetslöshet men generellt sett visar studierna på liten eller obetydlig effekt. Utifrån internationell empirisk forskning är därmed påståendena om att "invandringen leder till lönedumping" och att "invandrarna tar jobben från svenskar" felaktiga.

Det är viktigt att sätta invandringens effekt i ett större sammanhang: Hur stor är effekten i förhållande till t ex andra faktorer som kan påverka löner och arbetslöshet som t ex globalisering, ökad utbildning och teknologisk utveckling? Forskningresultaten inom områdena utbildning, handel och teknologisk utveckling visar på att dessa faktorer har haft en betydligt större effekt på lönejämlighet än invandring. I en rapport³³ från den brittiska tankesmedjan Migration Policy Institute från 2009 jämförs effekten av ökad invandring med andra faktorer som sannolikt påverkat lönejämligheten. I Storbritannien har forskare t ex visat att ett års extra utbildning leder till omkring 10 procent högre lön (Walker & Zhu 2003). Motsvarande siffra i Sverige är något lägre (Björklund & Kjellström 2002). En amerikansk studie visar att ökad handel och outsourcing lett till att lönegapet mellan lågutbildade och högutbildade växt med 15 procent (Feenstra & Hanson 1999, Hoekman & Winters 2005). Den enskilt största effekten står datoriseringen för som uppskattas ha ökat lönegapet med upp till 35 procent.

2.3 "Invandringen har lett till en våg av kriminalitet"

Forskning om brottslighet och invandring återfinns i en rad olika discipliner, bland annat kriminologi, sociologi och nationalekonomi. Dessutom finns rapporter och utredningar från svenska myndigheter. Nedan presenteras ett urval av de studier och offentliga rapporter som undersöker brottslighet bland inrikes och utrikes födda och vilka faktorer som kan tänkas påverka sannolikheten att en individ begår brott.

2.3.1 Brottslighet – Ett strukturellt problem

Den senaste rapporten från BRÅ, *Brottslighet bland personer födda i Sverige och i utlandet*, behandlar brottslighet bland utrikes födda och deras barn i Sverige bygger på data från perioden 1997–2001. Rapporten redovisar statistik över antal och andel registrerade brott uppdelat efter de misstänkta ursprungsregion. Statistiken bygger på misstanke om brott och visar att utrikes födda och deras barn är överrepresenterade i brottsstatistiken jämfört med infödda.³⁴ Rapporten visar också att överrisken³⁵ minskar när man tar hänsyn till bakgrundsfaktorer såsom kön, ålder, utbildning och förvärvsinkomst.³⁶ Den variabel som har störst påverkan är förvärvsinkomst. Utrikes föddas överrepresentation i brottsstatistiken kan därför till stor del förklaras med hjälp av socio-strukturella förklaringsmodeller.

Det är viktigt att understryka att det med hjälp av det datamaterial som finns tillgängligt för forskare idag inte går att kontrollera för alla de faktorer som kan tänkas påverka sannolikheten att en individ begår brott. De så kallade residualerna rymmer allt som vi inte lyckats förklara. De ekonometriska metoder forskare har till sitt förfogande har naturligtvis nackdelar, många är mycket trubbiga mått. Kan man mäta inkomst på ett bättre sätt? En möjlig lösning är t ex bättre data och att använda kvalitativa metoder. Slutsatsen är att det behövs mycket mer forskning på området.

33 Immigration and the labour market: Theory, evidence and policy.

34 Se avsnittet "Vilka brott är det som registreras? Selektion och diskriminering i flera led" nedan för en diskussion om diskriminering i rättsprocessen och vilka konsekvenser det kan få för statistikens tillförlitlighet.

35 Överrisken anger en viss populations avvikelser från en given referenspopulation. Ett värde som överstiger 1,0 innebär att en viss population t ex utrikes födda har större risk att bli skäligen misstänkta än referensgruppen (i detta fall infödda).

36 Se även *Invandrare och brottslighet – myter och statistik*, Nr 8, 2010, Årgång 76.

Utrikes föddas överrepresentation i brottsstatistiken kan enligt bland annat Hällsten m.fl. (2013) förklaras med hjälp av t ex socio-strukturella förklaringsmodeller och diskriminering i rättsprocessen. Den första förklaringsmodellen bygger på ett strukturellt perspektiv där brottsgapet mellan infödda och utrikes födda kan förklaras med hjälp av socioekonomiska faktorer som t ex inkomst och utbildning. Den andra förklaringsmodellen är att förekomsten av diskriminering i rättsprocessen gör att utrikes födda är överrepresenterade i brottsstatistiken. Internationell forskning visar att det finns selektionsmekanismer som gör att individer med "utländsk bakgrund" diskrimineras i flera av rättsprocessens olika led vilket innebär att vissa grupper överskattas och blir överskattade.

Det finns en omfattande empirisk forskningslitteratur som visar på ett samband mellan brottslighet och ojämlikhet och att förhållanden i barndomen, såsom boendesegregation och socioekonomiska faktorer har en påverkan på om individer begår brott senare i livet.³⁷ Dessutom finns det vetenskapligt stöd för ett kausalt samband mellan ungdomsbrott och senare brottslighet. En mycket aktuell studie baserad på svensk data är Hällsten m.fl. (2013) som undersöker gapet i registrerad brottslighet mellan barn till infödda och barn till utrikes födda. Med hjälp av svensk registerdata följer forskarna barnens brottshistorik från det år de fyllde 16 fram till tretioårsåldern (mellan 28 och 31 år). Studien visar att både kvinnor och män med utrikes födda föräldrar är överrepresenterade i brottsstatistiken men att brottsgapet försvinner helt för kvinnor och till mycket stor del för män när man kontrollerar för socioekonomiska faktorer som t ex föräldrarnas socioekonomiska resurser och bostadssegregation under barndomen.

En inte ovanlig föreställning är att utrikes födda och deras barn begår brott i större utsträckning än så kallade "svenskar" eftersom vissa individer, som inte är födda i Sverige eller vars föräldrar inte är födda i Sverige, "ärver" en viss typ av "kultur".³⁸ Hällsten m.fl. (2013) undersöker om så kallad "co-nationality" eller "culture" kan förklara resten av brottsgapet mellan utrikes födda och individer födda i Sverige. Analysen visar dock på mycket svaga korrelationer mellan individer med samma "ursprungsregion" och författarnas slutsats är därför att "co-nationality" eller "culture" sannolikt inte är avgörande för om barn till utrikes födda begår brott. De finner inget stöd för att "kultur" är en avgörande faktor för om individer begår brott.

Utrikes föddas överrisk att vara registrerade för brott har varit relativt konstant sedan 1970-talet (von Hofer, Sarnecki & Tham 1997) trots att invandringens omfattning och karaktär har förändrats över tid, från arbetskraftsinvandring till flykting- och anhöriginvandring. Detta kan vara en indikation på att utrikes föddas överrisker i brottsstatistiken främst är en följd av förhållandena i mottagarlandet.

2.3.2 Vilka brott registreras? – Risk för selektion och diskriminering i flera led

Det finns stora kunskapsluckor inom svensk forskning på området diskriminering inom rättsväsendet. Nedan presenteras några av de studier och offentliga rapporter som undersöker hur selektion och diskriminering i rättsprocessen som gör brottsstatistiken missvisande.

För det första är det viktigt att skilja på faktisk brottslighet och registrerad brottslighet eftersom de flesta brott aldrig anmäls till polisen (Sarnecki 2006, Dahlbäck 2009). Det finns en risk att brott utförda av utrikes födda eller deras barn blir mer synliga och därför oftare registreras

(Sarnecki 2006). Internationell forskning visar att det finns selektionsmekanismer som gör att individer med "utländsk bakgrund" diskrimineras i flera av rättsprocessens olika stadier. Diskriminering kan ske när offret beslutar om att anmäla eller ej. Forskning har visat att anmälningsbenägenheten är olika beroende på offrets uppfattning om förövarens etniska bakgrund (Dahlbäck 2009). Diskriminering kan dessutom ske av polisen (Kardell 2006, Sarnecki 2006) och i rättsprocessen (Pettersson 2006). Det finns därför en risk för att brottsstatistiken från flera av leden i rättskedjan är missvisande. Konsekvensen blir att vissa grupper överskattas och blir överskattade (BRÅ:s rapport 2005:17).

Rapporten *Diskriminering i rättsprocessen* (BRÅ, Rapport 2008:4) ger exempel på hur personer med utländsk bakgrund missgynnas i rättsprocessen. Diskriminering kan vara direkt eller indirekt. Direkt diskriminering enligt BRÅ:s definition

"... handlar om att en enskild person missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation på grund av t ex kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning."

Med indirekt diskriminering avses

"... missgynnanden som sker genom tillämpning av bestämmelser, kriterier eller förfaringsätt som framstår som neutrala men som i praktiken missgynnar personer av visst kön, med en viss etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning med mera."

En svensk studie (Dahlbäck 2009) om anmälningsbenägenhet visar bland annat att sannolikheten att bli anmäld för ett våldsbrott, givet att man blivit upptäckt och identifierad, är högre om man är "invandrare" än "svensk".³⁹ Internationell forskning⁴⁰ har dessutom visat att etniska minoriteter riskerar att kontrolleras oftare t ex genom att polisen ingriper på lösare grunder. Beteendet motiveras med så kallad "etnisk profilering" vilket innebär att de särskilt riktar in sig på etniska minoriteter som av polisens erfarenhet skulle vara mer brottsbelastade (statistisk diskriminering).

Pettersson (2006) visar även på skillnader i påföljder för brott mellan personer med "utländsk bakgrund" och "svensk bakgrund". Individer med "utomeuropeisk bakgrund" riskerar oftare att dömas till fängelse än individer med "svensk bakgrund" även när man kontrollerat för bland annat tidigare fängelsestraff, antal brott i domen och ålder.⁴¹

Det finns dessutom en risk för att polisen drar felaktiga slutsatser på grund av både medvetna och omedvetna stereotypa föreställningar. Ytterligare en risk är att den misstänktes/åtalades förmåga att uttrycka sig kan ha en inverkan på individens trovärdighet (BRÅ:s rapport 2005:17). Kardell (2006) visar att brottsmisstankar (skäligen misstänkta) mot utrikes födda (förutom Norden) är högre än mot personer födda i Sverige.⁴² Dessutom läggs misstankarna oftare ner, t ex läggs mer än hälften av misstankarna ner som riktas mot individer födda i Afrika söder om Sahara och Mellanöstern, Nordafrika och Turkiet. I artikeln redovisas över- och underrisker

37 Se bland annat Kelly (2000).

38 Se t ex Rojas, DN 12/12 2005.

39 Kategorierna "invandrare" och "svensk" bestäms av respondentens uppfattning om förövarens etniska bakgrund. Se även Martens & Holmberg (2005) för mer forskning.

40 Se Pettersson (2006) för en närmare genomgång.

41 Med "svensk bakgrund" avses "personer födda i Sverige som är svenska medborgare samt har svenskfödda föräldrar som är svenska medborgare". "Utomeuropeisk bakgrund" definieras av författaren som "personer som antingen själva är födda i eller medborgare i ett utomeuropeiskt land eller har minst en förälder som är född eller medborgare i ett utomeuropeiskt land" (Pettersson 2006, s.121).

42 Kardell (2010) använder data från Misstankeregistret 2003.

för de olika kategorierna. Regressionsresultaten visar att utrikes födda individer har under- risker att få åtalsunderlåtelse, strafföreläggande eller åtal jämfört med individer med ”svenskt ursprung” oavsett brottstyp och även när man konstanthåller för kön och ålder vilket kan vara ett tecken på att diskriminering förekommer i rättsprocessen (Kardell 2006).

2.3.3 Fattiga och utrikes födda överrepresenterade bland våldsoffer

Nilsson & Estrada (2006) visar att andelen individer som utsätts för brott i form av våld och hot och i viss utsträckning inbrott är signifikant större bland fattiga än bland rika. I rapporten *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2007* redovisas statistik över brottsutsatthet.⁴³ Andelen utsatta för brott mot enskild person var högre än genomsnittet bland utrikes födda personer (12,5 procent) år 2006.⁴⁴ Resultaten från Nationella trygghetsundersökningen (NTU) 2013 som redovisas i BRÅ:s rapport *Utsatthet för brott* år 2012 visar att utsattheten för olika typer av vålds- och hotbrott, bland annat misshandel, hot och trakasserier är större i kategorin utrikes födda än genomsnittet i Sverige.

2.3.4 Slutsatser

Forskningen visar att utrikes födda och deras barn är överrepresenterade i brottsstatistiken men om man tar hänsyn till socioekonomiska faktorer och bostadssegregation under barndomen så försvinner brottsgapet helt för kvinnor och till mycket stor del för män. Det som kvarstår är allt det som forskare inte kan förklara på grund av metodologiska problem och datatillgänglighet. Det kan handla om faktorer som inte går att mäta direkt som t ex motivation och ambition. Det går därför inte att säga att invandringen *per se* har lett till en våg av kriminalitet. Om oron gäller ökad kriminalitet i samhället så bör fokus istället riktas på de faktorer som har en påverkan på om vissa individer begår brott, som t ex utbildning, inkomst och bostadssegregation.

Det finns stora kunskapsluckor inom svensk forskning på området diskriminering, dels i rättsprocessen, dels på arbetsmarknaden. Mer forskning behövs på dessa områden för att identifiera, kvantifiera och estimerar diskrimineringens effekter på både individ- och samhällsnivå.

43 NTU bygger på självrapporterad utsatthet för brott.

44 BRÅ:s rapport *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2007*, s. 44.

Referenser

- Andrén, T., & D. Andrén (2013), "Never give up? The persistence of welfare participation in Sweden", IZA Journal of European Labor Studies 2013, 2:1
- Anwar, S., P. Bayer & R. Hjalmarsson (2010), Jury Discrimination in Criminal Trials, NBER Working Paper 16366
- Arai, M., & P. Skogman Thoursie (2007), "Renouncing Personal Names: An Empirical Examination of Surname Change and Earnings", Journal of Labor Economics, vol. 27, 2009
- Arbetsförmedlingen, http://www.arbetsformedlingen.se/download/18.26d90090142091f44682bb/5a_-_etablering_av_vissa_nyanlanda_-_kommenterad_statistik_-_1%2C0.pdf
- Arbetskraftsundersökningarna (AKU), Inrikes och utrikes födda, jämförelse. Befolkningen fördelad efter arbetskraftstillhörighet samt efter kön och utbildningsnivå, tabell 38A
- Arbetsförmedlingens återrapportering 2013: Etablering av vissa nyanlända – statistik
- Baker, M., & D. Benjamin (1995), "The Receipt of Transfer Payments by Immigrants to Canada", Journal of Human Resources, University of Wisconsin Press, vol. 30(4), s. 650-676
- den Berg, H., Van & O. Bodvarsson (2009), *The Economics of Immigration: Theory and Policy*, Springer-Verlag, Bonn
- Berman, E., J. Bound & S. Machin (1997), "Implications of Skill-biased Technical Change: International Evidence", NBER Working Paper 6166
- Bertrand, M., & S. Mullainathan (2004), "Are Emily and Greg More Employable than Lakisha and Jamal? Field Experiment on Labor Discrimination", American Economic Review, vol. 94, s. 991-1014
- Björklund A & C Kjellström (2002), "Estimating the return to investments in education: how useful is the standard Mincer equation?", Economics of Education Review, vol. 21 (2002), s. 195-210
- Blume, K. & M. Verner (2007), "Welfare dependency among Danish immigrants", European Journal of Political Economy, Elsevier, vol. 23(2), s. 453-471, June
- Boguslaw, J. (2012), *Svensk invandringspolitik under 500 år: 1512-2012*, Studentlitteratur, Lund
- Boguslaw Julia och Wadensjö Eskil (kommande), "Integration och integrationspolitik i Sverige", Institutet för social forskning (SOFI), Stockholms universitet, under utgivning i skrift från FAFO, Oslo
- Borjas, G. & S. Trejo (1991), "Immigrant Participation in the Welfare System", Industrial and Labor Market Relations Review, vol. 44, No. 2, Jan 1991
- Borjas, G. (2001), "Does Immigration Grease the Wheels of the Labor Market?", Brookings Papers on Economic Activity, vol. 32, s. 69-119
- Borjas, G. (2003), "The Labor Demand Curve is Downward Sloping: Reexamining the Impact of Immigration on the Labor Market", The Quarterly Journal of Economics, MIT Press, vol. 118(4), s. 1335-1374
- Borjas G. (2006), "Native Internal Migration and the Labor Market Impact of Immigration", NBER Working Paper No. 11610, September 2005
- Borjas, G. & L. Katz (2007), "The Evolution of the Mexican-Born Workforce in the United States", kapitel i Borjas, G. (red), *Mexican Immigration to the United States*, University of Chicago Press
- Borjas, G., J. Grogger & G. Hanson (2008), "Imperfect Substitution between Immigrants and Natives: A Reappraisal", NBER Working Paper No. 13887
- Borjas, G., J. Grogger & G. Hanson (2010), "Immigration and the Economic Status of African-American Men", *Economica* 77, s. 255-282
- Braakman, N. & A. Vogel (2010), "The impact of the EU enlargement on the performance of service enterprises in Germany's eastern border region", *Review World Economics*, Vol. 146, s. 75-89
- Bratsberg, B. & O. Raaum (2011), "Immigration and Wages: Evidence from Construction", *Norface Migration Discussion Paper No. 2011-16*
- Brücker, H. & E. Jahn (2010), "Migration and Wage-setting: Reassessing the Labor Market Effects of Migration", *The Scandinavian Journal of Economics*, Vol. 113, Issue 2, s. 286-317, June 2011
- Brottsförebyggande rådet (BRÅ), Rapport 2005:17 *Brottslighet bland personer födda i Sverige och i utlandet*
- Brottsförebyggande rådet (BRÅ), Rapport 2008:23 *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2007*
- Brottsförebyggande rådet (BRÅ), Rapport 2008:4 *Diskriminering i rättsprocessen*
- Brottsförebyggande rådet (BRÅ), *Rapport Utsatthet för brott år 2012*
- Bursell, M. (2007), "What's in a name? A field experiment test for the existence of ethnic discrimination in the hiring process", The Stockholm University Linnaeus Center for Integration Studies (SULCIS), Working Paper 2007:7
- Bursell, M. (2012), "Name Change and Destigmatization Strategies among Middle Eastern Immigrants in Sweden", *Ethnic and Racial Studies*, 35, 471-487
- Büchel, F. & J. Frick (2005), Immigrants' economic performance across Europe : does immigration policy matter? Population research and policy review, Springer, Vol. 24.2005, 2, s. 175-212
- Card, D. (1990), "The Impact of the Mariel Boatlift on the Miami Labor Market", *Industrial and Labor Relations Review* 43, January 1990

Card, D. (2005), "Is the new immigration really so bad?", *Economic Journal* 115(507), s. 300-323

Card, D. (2007), "How Immigration Affects U.S. Cities", Centre for Research and Analysis of Migration Discussion Paper 11/07, June 2007.

Card, D. (2009), "Immigration and Inequality", NBER Working Paper No. 14683

Carlsson, M. & D. Rooth (2007), "Evidence of ethnic discrimination in the Swedish labor market using experimental data", *Labour Economics*. Issue 14, s. 716-729

D'Amuri, F., (2010), Ottaviano G. & G. Peri (2010), "The Labor Market Impact of Immigration in Western Germany in the 1990s", *European Economic Review*, 54(4), s. 550-570

Dustmann, C., Glitz A. & T. Frattini (2008), "The labour market impact of immigration", *Oxford Review of Economic Policy*, Vol. 24, No. 3, 2008, s. 477-494

Dustmann, C., Frattini T. & I. Preston (2012), "The Effect of Immigration along the Distribution of Wages", *Review of Economic Studies* (2012), s. 1-29

Edin, P.-A. & J. Lagerström (2006), "Blind Dates: Quasi-experimental Evidence on Discrimination", Working Paper 2006:4, IFAU, Uppsala

Engdahl, M. & O. Åslund (2013), "Open borders, transport links and local labor markets", IFAU Working paper 2013:11

Friedberg, R. (2001), "The Impact Of Mass Migration On The Israeli Labor Market", *The Quarterly Journal of Economics*, MIT Press, vol. 116(4), s. 1373-1408, November

Feenstra, R., & G. Hanson (1999), "Productivity Measurement and the Impact of Trade and Technology on Wages: Estimates for the U.S., 1972-1990", *Quarterly Journal of Economics*, Vol. 114, s. 907-940

Gerdes, C. & E. Wadensjö (2010), "Post-Enlargement Migration and Labor Market Impact in Sweden", kapitel 7 i Kahane, M. och K.F. Zimmermann (red), *EU Labor Markets After Post-Enlargement Migration*, Springer Verlag, Bonn

Gerdes, C. & E. Wadensjö (2013), *Immigration to Sweden from the New EU Member State*, SIEPS 2013:5

Svenska Dagbladet (2011), "Brottslighet bland invandrare borde oroa alla partier", 25 juni 2011, hämtad 25 november 2013 från http://www.svd.se/opinion/ledarsidan/brottslighet-bland-invandrare-borde-oroa-alla-partier_6272110.svd

Gustafsson, B.A. (2013), "Social assistance among immigrants and natives in Sweden", *International Journal of Manpower*, Vol. 34, Issue 2, s. 126-141

Hansen, J. & M. Lofstrom (2003), "Immigrant Assimilation and Welfare Participation: Do Immigrants Assimilate Into or Out-of Welfare", *Journal of Human Resources*, 2003, 38 (1), s. 74-98

Hansen, J. & M. Lofstrom (2011), "Immigrant-Native Differences in Welfare Participation The Role of Entry and Exit Rates", *Industrial Relations*, Vol. 50, Issue 3, s. 412-442

Heckman, J. (1998), "Detecting Discrimination", *Journal of Economic Perspectives*, Vol 12, s. 101-116

Hoekman, B. & L. Winters (2005), "Trade and Employment: Stylized Facts and Research Findings", Policy Research Working Paper Series 3676, The World Bank

von Hofer, H., J. Sarnecki & H. Tham (1997), *Invandrarna och brottsligheten*, Volym 21, Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet

Hunt, J. (2002), "The Transition in East Germany: When Is a Ten-Point Fall in the Gender Wage Gap Bad News?", University of Chicago Press, Vol. 20(1), s. 148-169, January

Hällsten, M., R. Szulkin & J. Sarnecki (2013). "Crime as a Price of Inequality? The Delinquency Gap between Children of Immigrants and Children of Native Swedes", *British Journal of Criminology*, Vol. 53, Issue 3, s. 456-481

Invandrare och brottslighet – myter och statistik, Nr 8, 2010, Årgång 76

Kardell, J. (2006), "Diskriminering av personer med utländskt ursprung i rättsväsendet – en kvantitativ analys", i Sarnecki, J (red) År rättvisan rättvis? Tio perspektiv på diskriminering av etniska och religiösa minoriteter i rättssystemet, SOU 2006:30, Fritzes, Stockholm

Kardell, J. (2011), Utländsk bakgrund och registrerad brottslighet – Överrepresentationen i den svenska kriminalstatistiken, Rapport 2011:1, Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet

Kelly, M. (2000), "Inequality and Crime", *Review of Economics and Statistics*, Vol. 82, s. 520-9

Khosravi, S. (2012) "White masks/Muslim names: immigrants and name-changing in Sweden", *Race & Class*, Vol. 53, s. 65-80

Lemos, S. & J. Portes (2008), *New Labour? The Impact of Migration from Central and Eastern European Countries on the UK Labour Market*, IZA DP No. 3756

Longhi, S., P. Nijkamp & J. Poot (2005), "A Meta-Analytic Assessment of the Effect of Immigration on Wages", *Journal of Economic Surveys*, Vol. 19, Issue 3, s. 451-477

Manacorda, M., Manning A. & J. Wadsworth (2006), "The Impact of Immigration on the Structure of Male Wages: Theory and Evidence from Britain", IZA Discussion Paper 2352

Migrationsverket, Beviljande uppehållstillstånd 1980-2012

Migrationsverket, Avgjorda asylärenden 2012, hämtad 15 november 2013 från <http://www.migrationsverket.se/info/5646.html>

Migrationsverket, Beviljade arbetstillstånd 2012, hämtad 15 november 2013 från <http://www.migrationsverket.se/info/5646.html>

Migrationsverket, Beviljade uppehållstillstånd och registrerade uppehållsrätter 2012, hämtad 15 november 2013 från <http://www.migrationsverket.se/info/5646.html>

Musterd S., R. Andersson, G. Galster & T.M. Kauppinen, "Are immigrants' earnings influenced by the characteristics of their neighbours?" *Environment and Planning*, 2008, Vol. 40, s. 785-805

Nilsson, A. & F. Estrada (2006), "The Inequality of Victimization: Trends in Exposure to Crime among Rich and Poor", *European Journal of Criminology*, Vol. 3, s. 387-412

Nordisk fickfakta: Statistik om integration 2013, Arbetsmarknadsdepartementet

Okkerse, L. (2008), "How to measure the labour market impacts of immigration: a review", *Journal of Economic Surveys*, Vol. 22, Issue 1, s 1-30

Ottaviano, G. & G. Peri (2012), "Rethinking the Effect of Immigration on Wages", *Journal of the European Economic Association*, Vol. 10, Issue 1, s. 152-197

Pekkala, S. & W.R. Kerr (2011), "Economic Impacts of Immigration: A Survey", NBER Working Paper No. 16736

Pettersson, T. (2006) "Särbehandlas gärningspersoner med utländsk bakgrund vid anmälningar om våldtäkt, grov misshandel och eget bruk av narkotika?", kapitel i Sarnecki, J. (red), År rättvisan rättvis? Tio perspektiv på diskriminering av etniska och religiösa minoriteter inom rättssystemet, SOU 2006:30, Stockholm, Fritzes

Portes, J. & S. French (2005), *The impact of free movement of workers from central and eastern Europe on the UK labour market: early evidence*, Department for Work and Pensions, Working Paper No. 18

Reed, H. & M. LaTorre (2009), *The Economic Impacts of Migration on the UK Labor Market*, Economics of Migration Working Paper 3, February 2009, Institute for Public Policy Research

Regeringen, "Vanliga påståenden om invandring", hämtad 1 november 2013 från <http://www.regeringen.se/sb/d/17468>

Riphahn, R.T. (1998), "Immigration Participation in Social Assistance Programs: Evidence from German Guestworkers", IZA Working Paper

Dagens Nyheter, "Kultur arv ligger bakom invandrarnas brottslighet", 12 december 2005, hämtad 15 november 2013 från <http://www.dn.se/debatt/kultur-arv-ligger-bakom-invandrarnas-brottslighet/>

Ruist, J. (2013), *The labor market impact of refugee immigration in Sweden 1999-2007*, SULCIS Working Paper 2013:1

Röda Korset, Rapport "Behov och brister i mottagandet och etableringen av migranter: En kartläggning utifrån Röda Korsets lokala iakttagelser", november 2013

Sarnecki, J. (2006), "Brottslighet hos personer födda i Sverige och i utlandet" ur ett strukturellt diskrimineringsperspektiv, i Sarnecki, J. (red) År rättvisan rättvis? Tio perspektiv på diskriminering av etniska och religiösa minoriteter i rättssystemet, SOU 2006:30, Stockholm, Fritzes

Schröder, L. (2008), *Invandrare på arbetsmarknaden – mycket väsen men lite verkstad*, Premiss förlag, Stockholm

Somerville, W. & M. Sumption (2009), *Immigration and the labour market: Theory, evidence and policy*, Migration Policy Institute, Equality and Human Rights Commission

Wadensjö, E. (2013), "Övertäckning och bortfall", SULCIS Rapport 2013:3

Walker I. & Y. Zhu (2003) "Education, Earnings and Productivity: Recent UK Evidence", *Labour Market Trends*, March, s. 145-152

Åslund, O. & P. Fredriksson (2005), "Ethnic Enclaves and Welfare Cultures – Quasi-Experimental Evidence", IFAU Working Paper

Åslund, O. & P. Fredriksson (2009), "Peer-effects in Welfare Dependence: Quasi-Experimental Evidence", *The Journal of Human Resources*, Vol. 44, No. 3, s. 798-825